

Η αναβάθμιση της περιφράξης και αστυνόμευσης του πανεπιστημίου

«Η Δημοκρατία καλείται να δώσει απαντήσεις. Και, μάλιστα, σε ένα πεδίο πολύ πιο σύνθετο απ' ό,τι στο παρελθόν. Η πολύχρονη παρουσία της βίας στη δημόσια ζωή, της επέτρεψε να κλιμακωθεί ποσοτικά αλλά και να μεταλλαχθεί ποιοτικά: Η γροθιά έγινε ρόπαλο, το ρόπαλο μολότοφ και η μολότοφ καλάσνικοφ. Η παράνομη διαμαρτυρία σε μία σχολή μετατράπηκε εύκολα σε μία κατάληψη ενός ξένου κτηρίου. Και ύστερα -πολύ εύκολα- σε γιάφκα παρανομίας, συχνά σε συνεργασία με το κοινό ποινικό έγκλημα»

Μητσοτάκης, 20 Ιανουαρίου 2020

Η κυβέρνηση ξεκίνησε να τροποποιεί το νομικό πλαίσιο και τις συνθήκες λειτουργίας της ανώτατης εκπαίδευσης με σταδιακές, χειρουργικές επεμβάσεις από τους πρώτους μήνες της εκλογής της, το καλοκαίρι του 2019. Τακτική της ήταν να περνάει, σπαστά, σημαντικές διατάξεις σε περιόδους διακοπών και εξεταστικών, συχνά με τροπολογίες και εμβόλιμα άρθρα. Συγκεκριμένα προχώρησε: στη θεσμική κατάργηση του πανεπιστημιακού ασύλου (με τροπολογία σε νομοσχέδιο του Υπουργείου Εσωτερικών) και στην ακύρωση των σχεδίων για δημιουργία 37 νέων σχολών τον Αύγουστο του 2019, σε σωρηδόν ρυθμίσεις προς την εξίσωση των πτυχίων ΑΕΙ και κολλεγίων (Οκτώβριος 2019, Ιανουάριος 2020, Δεκέμβριος 2020) και, ακόμα, στη σύνδεση της αξιολόγησης των ιδρυμάτων με τα επίπεδα χρηματοδότησής τους τον Ιανουάριο του 2020. Η Κεραμέως, δίχως να φέρνει ένα νομοσχέδιο μια-κι-έξω, υιοθέτησε μια στρατηγική φθοράς απέναντι στους φοιτητές. Οι ολιγοήμερες ανά βδομάδα καταλήψεις –όπου έγιναν, πριν την άνοιξη του 2020– απαντήθηκαν από τις διοικήσεις των σχολών με παρατάσεις των εξαμήνων, εντείνοντας έτσι το κλίμα δυσφορίας και διχασμού εντός του φοιτητικού σώματος. Σημαντικό ιδεολογικό όπλο του κράτους αποτέλεσε η διάχυση ηθικού πανικού στη βάση του γνωστού αφηγήματος περί «ανομίας». Από την πρώτη κιόλας στιγμή που ξεκίνησε η σωρεία νομοθετημάτων που αναφέρθηκαν, είχαν ανακοινωθεί από την Κεραμέως οι προθέσεις του υπουργείου για επιβολή αυστηρότερου ελέγχου στις εισόδους των πανεπιστημίων. Τον Ιανουάριο του 2020, στην «εκδήλωση μνήμης για τα θύματα της τρομοκρατίας», ο Μητσοτάκης ανήγγειλε το πλάνο για δημιουργία νέας ειδικής δομής της αστυνομίας στα πανεπιστήμια με δηλωμένο στόχο την αντιμετώπιση της «ριζοσπαστικοποίησης» εντός των ιδρυμάτων. Οι αστυνομικές επιχειρήσεις στην ΑΣΟΕΕ και οι μεμονωμένες συλλήψεις σε φοιτητικές διαδηλώσεις συνιστούσαν, μέχρι και πριν την πανδημία, την κατασταλτική διάσταση της κρατικής πολιτικής στα πανεπιστήμια.

Έτσι έστρωσε το χαλί η κυβέρνηση για να φέρει το «πολυαναμενόμενο» σαρωτικό της νομοσχέδιο, το οποίο γνώριζε ότι θα προκαλούσε νέες θύελλες. Τα πράγματα ήρθαν ανέλπιστα βολικά, εν τέλει, για αυτήν λόγω της γενικευμένης κοινωνικής παράλυσης που προκάλεσαν τα

λοκντάουν, η αστυνομική τρομοκρατία με υγειονομικό μανδύα και η εκτεταμένη συμμόρφωση φοιτητών και διδασκόντων στον εγκλεισμό της τηλεκπαίδευσης επί δύο συνεχόμενα εξάμηνα. Ας μην παρεξηγηθούμε ως προς αυτό το τελευταίο: η συμμόρφωση φοιτητών και διδασκόντων ήταν σε μεγάλο βαθμό εθελοντική. Εξυπηρετούσε τον ατομικιστικό «ρεαλισμό», που κορυφώνεται στον καριερισμό, και των δύο πλευρών: οι φοιτητές θεώρησαν ότι με την τηλεκπαίδευση θα σωζόταν το εξάμηνο, όπως και έγινε, και με τις τηλεξετάσεις θα πέραναν πιο εύκολα κάποια μαθήματα, όπως επίσης έγινε σε αρκετές σχολές, και πολλοί διδάσκοντες μπορούσαν μέσω της τηλεργασίας να συνεχίσουν, σε κλειστές σχολές, απρόσκοπτα τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες στα διάφορα projects που διαχειρίζονται, με τη συμμετοχή μεταπτυχιακών και διδακτορικών.

Σε αυτό το πλαίσιο κατατίθεται τον Γενάρη του 2021 το νομοσχέδιο για τα ΑΕΙ, το οποίο κινείται σε τρεις άξονες. Ο πρώτος ενισχύει τους ήδη υπάρχοντες κοινωνικούς φραγμούς και την εντατικοποίηση, με αυστηροποίηση των τυπικών κριτηρίων απόκτησης και διατήρησης της φοιτητικής ιδιότητας σε κάθε σχολή. Εδώ περιλαμβάνεται η θέσπιση ελάχιστης βάσης εισαγωγής καθώς και η επαναφορά της παλιάς «καυτής πατάτας» του χρονικού ορίου φοίτησης $n+2$ (ή $n+3$ για τις πενταετείς σχολές). Το συγκεκριμένο μέτρο είχε μείνει ανεφάρμοστο από την πρώτη θεσμοθέτησή του με τον νόμο Διαμαντοπούλου το 2011, χάρη στις αντιστάσεις εκείνης περιόδου. Το ίδιο και η κατάργηση του ασύλου. Και τα δύο μέτρα αποσύρθηκαν εν τέλει με το νόμο Γαβρόγλου το 2017.

Το δεύτερο σκέλος του νέου νόμου αφορά τον έλεγχο, την επιτήρηση, την καταστολή καθώς και την περίφραξη του Πανεπιστημίου, με στόχο να αποτρέπεται κάθε «άνομη» χρήση του από τις προλετάρειες και τους προλετάριους, φοιτητές και μη. Όπως είχε αναγγελθεί έναν χρόνο πριν, δημιουργείται σώμα πανεπιστημιακής αστυνομίας. Προβλέπονται για αρχή χίλιες νέες προσλήψεις ειδικών φρουρών, εγκατεστημένων ανά 200άδες σε πέντε ιδρύματα.²⁶ Αυτοί προβλέπεται να φέρουν οπλισμό αυτοπροστασίας και να έχουν το δικαίωμα να κάνουν συλλήψεις, να συντάσσουν δικογραφίες και να παραπέμπουν στον εισαγγελέα. Ακόμα, εγκαθίσταται σε κάθε ίδρυμα Κέντρο Ελέγχου και Λήψης Σημάτων και Εικόνων που αφορά μεταξύ άλλων τον έλεγχο συστημάτων για την καταγραφή εικόνας και ήχου σε εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους, καθώς και μηχανήματα ανίχνευσης «απαγορευμένων αντικειμένων» και ουσιών. Πρόκειται ουσιαστικά για ιδιότυπα αστυνομικά τμήματα μέσα στα πανεπιστήμια. Συστήνεται Επιτροπή Ασφάλειας και Προστασίας ΑΕΙ στην οποία προεδρεύει ο εκάστοτε πρύτανης ή αντιπρύτανης και συμμετέχουν και άλλα μέλη ΔΕΠ, ενώ είχαν συμβάλλει και οι ίδιοι στο άδειασμα των σχολών. Ουσιαστικά, με διακριτό διοικητικό όργανο να αναλαμβάνει τη διαχείριση των θεμάτων ασφαλείας, τα τελευταία αποκτούν άλλη βαρύτητα και μπαίνουν σε νέα προτεραιότητα. Η εν λόγω επιτροπή είναι αρμόδια να εισηγηθεί έναν κανονισμό ελεγχόμενης

πρόσβασης στα ΑΕΙ στον οποίο προκαθορίζεται ότι οποιοσδήποτε δεν ανήκει στην «ακαδημαϊκή κοινότητα» εξαιρείται από τη δυνατότητα εισόδου στους χώρους του ιδρύματος. Επίσης, σε κάθε ΑΕΙ δημιουργείται Μονάδα Ασφάλειας και Προστασίας που στελεχώνεται από διοικητικούς υπαλλήλους του πανεπιστημίου στους οποίους ανατίθεται ουσιαστικά η από κοινού με την αστυνομία φύλαξη του campus – γεγονός που εξηγεί την καθυστερημένη αντίδραση ορισμένων εκ των τελευταίων ενάντια στην πανεπιστημιακή αστυνομία ειδικά και στον νόμο Κεραμέως γενικά, όταν ήταν οι ίδιοι που αλόγιστα συναίνεσαν (κάποιοι διεκδίκησαν κιόλας) την τηλεργασία τους, συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στο άδειασμα των σχολών κι ανοίγοντας την πόρτα στην εισαγωγή νόμων, όπως αυτός που προβλέπει την ίδρυση της πανεπιστημιακής αστυνομίας.²⁷

Αντίστοιχες αρμοδιότητες θα μπορούν να αναλάβουν και ιδιωτικές εταιρείες σεκιούριτι. Η εν λόγω μονάδα έρχεται να προστεθεί σε άλλες εμβληματικές δομές του σύγχρονου ελληνικού Πανεπιστημίου που αφορούν τρεις ξεχωριστές πτυχές της επιχειρηματοποίησής του: την Μονάδα Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας (ΜοΚΕ) που αναλαμβάνει την ένταση της εμπορευματοποίησης της έρευνας, την Εταιρεία Αξιοποίησης και Διαχείρισης Περιουσίας Πανεπιστημίου (ΕΑΔΠ)²⁸ που –έχοντας τη μορφή της Ανώνυμης Εταιρείας– είναι αρμόδια για την κερδοφόρα αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων του ιδρύματος και, τέλος, το Κέντρο Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης (ΚΕΔΙΒΙΜ) που επιφορτίζεται με τον ρόλο της βαθύτερης κοινωνικής εμπέδωσης της δια βίου (τηλε)-εκπαίδευσης και της εμπορευματοποίησης της διδακτικής διαδικασίας μέσα από το τηλε-πακετάρισμα ολιγόμηνων σεμιναριακών μαθημάτων που καθίστανται ελκυστικά κυρίως επειδή προσθέτουν μόρια σε όσους αποφοίτους σχολών πληρώνουν για να τα παρακολουθήσουν – εξ αποστάσεως πάντα.

Το τρίτο σκέλος του νομοσχεδίου αφορά την καθιέρωση ένας πρωτόγνωρου πειθαρχικού και τιμωρητικού ρόλου για το Πανεπιστήμιο. Θεσμοθετείται ένα ιδιάζον και απολύτως αυταρχικό πειθαρχικό δίκαιο εντός του ΑΕΙ, καθώς και ένα αντίστοιχο αποφασιστικό όργανο, το Πειθαρχικό Συμβούλιο Φοιτητών με επικεφαλής τον αντιπρύτανη, το οποίο αποκτά δικαιοδοσίες επιβολής ποινών ανεξάρτητων από αυτές που προβλέπει το ποινικό δίκαιο. Πειθαρχικά παραπτώματα θεωρούνται οι αντιγραφές στις εξετάσεις, η λογοκλοπή, η καταστροφή δημόσιας περιουσίας, η παρακώλυση λειτουργιών του ιδρύματος, η (ηχο)ρύπανση, οι καταλήψεις χώρων του ιδρύματος, η χρήση ουσιών και οποιοδήποτε άλλο πλημμέλημα ή κακούργημα. Καταλαβαίνουμε ότι, μέσα στα άλλα, στοχοποιούνται και ποινικοποιούνται –με ένα επιπλέον στρώμα ποινών– κινηματικές δραστηριότητες και κινητοποιήσεις: από αφισοκολλήσεις, τρικάκια, σπρέυ, μικροφωνικές και παρεμβάσεις σε μαθήματα, μέχρι συμμετοχή σε στέκια και καταλήψεις που αποφασίζονται στις γενικές συνελεύσεις. Οι ποινές της έγγραφης επίπληξης και του αποκλεισμού από τη συμμετοχή στις εξετάσεις επιβάλλονται από τον πρόεδρο του τμήματος και εναλλακτικά από τον πρύτανη.

Εφόσον η βαρύτητα του παραπτώματος δικαιολογεί την επιβολή βαρύτερης ποινής η υπόθεση παραπέμπεται στο Πειθαρχικό Συμβούλιο Φοιτητών· μία ακόμα πατέντα του υπουργείου. Πρόκειται για ένα ολιγομελές όργανο που το συναποτελούν αντιπρύτανης, μέλος της κοσμητείας της σχολής, δύο μέλη ΔΕΠ και ένας τυχαία κληρωμένος(!) εκπρόσωπος φοιτητών. Αυτό το όργανο επιφορτίζεται με την πειθαρχική ανάκριση του φοιτητή (αυτοψία, εξέταση μαρτύρων, πραγματογνωμοσύνη, εξέταση διωκομένου), αρμόδιο της οποίας θα είναι μέλος ΔΕΠ της επιλογής του κοσμήτορα, και την επιβολή της ανάλογης ποινής που μπορεί να φτάνει μέχρι και την προσωρινή ή και μόνιμη αναστολή της φοιτητικής ιδιότητας.²⁹ Από τα παραπάνω αποδεικνύεται ότι το όντως φλέγον ζήτημα της πανεπιστημιακής αστυνομίας δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να επισκιάζει το υπόλοιπο βιοπολιτικό πλαίσιο πειθάρχησης που επιχειρείται να επιβληθεί στην ανώτατη εκπαίδευση, με την εμπλοκή του ίδιου του διδακτικού και διοικητικού προσωπικού.

Από κινητοποίηση ενάντια στον νόμο-πλαίσιο της Κεραμέως στις 8/2/2021. Η προσπάθεια φοιτη(ρι)ών να διοργανώσουν συνέλευση μέσα στο Κάτω Πολυτεχνείο απέτυχε, καθώς οι φύλακες κλείδωσαν ορισμένες από αυτές στην αυλή. Εικόνα από το πολύ κοντινό μέλλον;

²⁶ Το συνολικό κόστος για τη σύσταση του εν λόγω σώματος για το 2021 (30 εκ. €) ξεπερνά το ύψος των κρατικών δαπανών για την επιχορήγηση των τακτικών προϋπολογισμών των εν λόγω πέντε ιδρυμάτων.

²⁷Υπό αυτήν την έννοια οι... τηλεκδηλώσεις και οι τηλεκαμπάνιες ενάντια στην πανεπιστημιακή αστυνομία που οργάνωσαν καθηγητές και διοικητικοί, διαιωνίζοντας το άδειασμα των σχολών από φοιτήτριες και εργαζόμενες, ήταν εξίσου σουρεαλιστικές με τα τηλεμαθήματα για τον Φουκώ και τη βιοπολιτική προσαρμογή των υποκειμένων στην

καπιταλιστική συνθήκη που συνεχίστηκαν απρόσκοπτα τα δύο προηγούμενα εξάμηνα – εν μέσω δηλαδή της καρπειθαρχικής κρατικής διαχείρισης της πανδημίας... Βλ. και υποσημείωση Νο 30.

²⁸ Χαρακτηριστικός ήταν ο ρόλος της ΕΑΔΠ του Πολυτεχνείου Κρήτης στην περίπτωση της καταστολής της κατάληψης Ρόζα Νέρα. Είναι μέσω αυτής που σχεδιάζεται εδώ και χρόνια η ξενοδοχοποίηση του κτιρίου της κατάληψης.

²⁹ Εδώ φαίνεται να περιλαμβάνεται και η δυνατότητα έξωσης από τις φοιτητικές εστίες.